

TWINTIGUISEED CITATRN

TWINTIG DUIZEND CITATEN

bijeengebracht door S. W. F. Margadant

UITGEVERIJ C. DE VRIES-BROUWERS
ANTWERPEN - ROTTERDAM

TWINTIG DUIZEND CITATEN

bijzondere afdr. v. W. F. Margadant

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Margadant, S.W.F.

Twintigduizend citaten / bijeengebr. door S.W.F. Margadant.

- Antwerpen ; Rotterdam : De Vries-Brouwers

Oorspr. titel : Twintigduizend citaten, aphorismen en
spreekwoorden. - 's-Gravenhage : Leopold, cop. 1935.

ISBN 90-5341-155-0 geb.

NUGI 503

Trefw.: citaten.

©1935, 1964 H.P. Leopold N.V.

©1980 Licentie-uitgave : Uitgeverij C. de Vries-Brouwers

©1993 Voor België: Uitgeverij C.de Vries-Brouwers b.v.b.a. - Antwerpen

©1993 Voor Nederland: Uitgeverij C.de Vries-Brouwers - Rotterdam

ISBN 90 6174 175 0

D/1993/0189/40

Nugi 503

UIT HET WOORD VOORAF BIJ DE EERSTE DRUK

Dit werk beoogt een samenvatting te zijn van de beste dier korte en pittige gezegden, waarin het mensdom, meestal bij monde van zijn grote denkers en schrijvers, zijn wijsheid, oordeel, ondervinding, opvattingen en levensregels heeft uitgesproken. De ongeveer 20.000 „citaten", hier bijeengebracht, zijn gekozen: 1. uit de aforismen waarmede ongeveer 1.500 grote en kleine, bekende of minder vooraanstaande wijsgeren en auteurs door de eeuwen heen het mensdom hebben begiftigd; 2. uit de spreekwoorden waarin allerlei volkeren gedurende een paar duizend jaren hun ervaringen en opvattingen hebben vastgelegd; en, 3. uit de treffende gezegden, die allerlei literaturen blijvend hebben verrijkt, en tot geveleugelde woorden zijn geworden omdat ze, zonder aforisme te zijn (d.i. een bepaalde bewering in te houden), toch op bijzonder gelukkige wijze een situatie tekenden of aan een stemming uitdrukking gaven.

VIT HET WOORD VOORAF

III DE REINSTE DRUK

Dit werk behoort een samenleving te zijn van de beste-dier-kunde en blinde gezonden; waarin het mensdom meestal bij monde van zijn grote denkers en schrijvers, zijn wijsheid, oordeel, onbevleete opvattingen en levenswijzen heeft afgesproken. De nu gezamenlijk 20.000 „literaten“, die opzichzelf toegeven, zijn gekozen 1. uit de afzinken waren mede ongeveer 1.500 grote en kleine de kende en inder voorstandende wijzen en anten door de eeuwen heen het mensdom hebben beïnvloed 2. uit de gesleekworden waarin allerlei volken getuigen van hun levenswijzen en opvattingen en opvattingen 3. uit de treffende verhalen die allerlei literaten hebben vastgelegd en 4. uit de treffende verhalen die allerlei literaten hebben vastgelegd, en tot verrijkinge worden zijn gewonden oordeel en zonder afname te zijn 10.1. een bepaalde bewijzen in te houden, toch op bijzonder belangrijke wijze een situatie tekenen of aan een stemming af te lezen geven.

A

Aalmoes

De aalmoes is slechts een teruggeven. AUGUSTINUS.

Aalmoezen geven betekent zondigen, als gij het uitbazuint. TALMUD.

De aalmoezen, die naar de hand rieken, verliezen kracht en naam. SPREEKWOORD.

De aalmoes is zuster van het gebed. — L'aumône est sœur de la prière. VICTOR HUGO.

Velen geven aalmoezen, maar weinigen beoefenen de barmhartigheid. DANIEL STERN.

Wanneer gij dan aalmoezen geeft, laat het dan niet voor u uitbazuinen. — *Όταν ουν ποιης ελεημοσυνην, μη σάλπιγγς εμπροσθεν σου.* MATTH. 6, 2.

Een aalmoes, die uit het hart komt, doet geve en nemer goed. — Almosen, das von Herzen kommt, | dem Geber wie dem Nehmer frommt. SPREEKWOORD.

Maar laat, als gij uw aalmoezen geeft, uw linkerhand niet weten, wat uw rechter doet. — *Σου δε ποιουντος ελεημοσυνην, μη γνωτω η αριστερα σου τι ποιει η δεξια σου.* MATTH. 6, 3.

Menig hardvochtig mens gelooft zich met de hemel verzoend, als hij aalmoezen geeft. — Mancher Mann von schlechtem Herzen glaubt sich mit dem Himmel ausgesöhnt, wenn er Almosen gibt. LICH- TENBERG.

De arme, wie wij een aalmoes geven, zou vaak „dank u” kunnen zeggen tot degenen die het ons zien doen. — Le pauvre à qui nous donnons l'aumône pourrait souvent dire: „merci” à ceux qui nous regardent. L. CHARDONNE.

Aanbevelen

Goede wijn behoeft geen krans. SPREEKWOORD.

Te grote aanbeveling verzwakt het vertrouwen. — Multa fide promissa levant. HORATIUS, Ep. 2, 2, 10.

Al wat goed is beveelt zich zelf aan. — Since every worth in show commends itself. SHAKESPEARE, Pericles 2, 3.

Zie goed toe, wie gij aanbeveelt, opdat niet spoedig een anders feilen een oorzaak van schaamte voor u zijn. — Qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox | incutiant aliena tibi peccata pudorem. HORATIUS, Ep. 1, 18, 76.

Aandacht

Oplettendheid, mijn zoon, is wat ik u mag raden: | bij dat, waarbij gij zijt, te zijn met gans uw ziel. — Aufmerksamkeit, mein Sohn, ist was ich dir empfehle: | bei dem, wobei du bist, zu sein mit ganzer Seele. RÜCKERT, Weish. d. Brahm. 4, 37.

Wie bedenkt, hoe weinig hij let op anderen, zal inzien hoe weinig hij de aandacht van anderen trekt. — He that considers how little he dwells upon the condition of others, will learn how little the attention of others is attracted by himself. S. JOHNSON, Rambler nr. 159.

Niets verdient meer aandacht dan de dingen die natuurlijk lijken: tegenover het buitengewone is men altijd genoeg op zijn hoede. — Rien n'exige plus d'attention que les choses qui paraissent naturelles: on se défie toujours assez de l'extrat ordinaire. BALZAC, Un Ménage de Garçons, p. 15-

Zie ook: Opvallen.

Aandrift

Goede aandriften betekenen niets, indien zij niet worden omgezet in goede handelingen. — Les bons mouvements ne sont rien, s'ils ne deviennent de bonnes actions. JOUBERT 5, 75.

De meest ontwikkelde mens is hij, die de minste reden heeft, om niet zonder meer aan zijn aandriften te gehoorzamen; de volmaakte aandriften kenmerken de volmaakte mens. — I venture to suggest that the most developed man is he who has the least reason for not simply obeying his impulses, or that perfect impulses mark the perfect man. JAMES HINTON.

Aangeboren

Niet slechts het aangeborene, ook het verworvene is de mens. — Nicht nur das Angeborene, auch das Erworbene ist der Mensch. GOETHE, Sprüche.

Aangenaam

Hij heeft op 't rechte wit gemiekt, | die stichtende oock den geest verquiekt. VONDEL, Berecht voor den Salmoneus. — Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. HORATIUS A.P. 343. — Es gibt Leute, die es verstehen, das Unnütze mit dem Unangenehmen zu verbinden. FLIEG. BLÄTTER.

De natuur heeft ieder het vermogen gegeven, aangenaam te zijn, zij het ook niet om in gezelschappen te schitteren. En velen zijn er, met voldoende gaven tot beide, die, door slechts enkele gebreken, waarvan ze zich in een half uur zouden kunnen ontdoen, niet eens genietbaar zijn. — Nature has left every man a capacity of being agreeable, though not of shining in company; and there are a hundred men sufficiently qualified for both who, by a very few faults, that they might correct in half an hour, are not so much as tolerable. SWIFT.

Zie ook: Behagen.

Aanhalen, zie Citeren.

Aanhanger

De aanhangers van een groot man plegen zich blind te maken om zijn lof beter te kunnen zingen. NIETZSCHE.

Aanmatiging

Aanmatiging, de caricatuur van de trots. — *Arroganz*, die Karikatur des Stolzes. FEUCHTERSLEBEN, Aphorismen.

Als men zich steeds onder mensen van verdienste weet, leert men alle aanmatiging af; het alleenzijn leidt tot zelfoverschatting. NIETZSCHE.

De aanmatiging van verdienste is gemakkelijker, minder verwarrend en meer effectvol dan het werkelijk bezit ervan. HAZLITT, *Characteristics* (1823).

Alleen hij, die aanmatigend is, voelt zich achteruitgezet. Wie opzij treedt, is noch de eerste noch de laatste. — Nur wer Ansprüche macht, fühlt sich zurückgesetzt; | wer nebenaus tritt, ist zuerst nicht noch zuletzt. RÜCKERT, *Weish. d. Brahm.* 16, 19.

Wat aanmatiging is bij de zwakken, is verhevenheid bij de sterken, evenals dolheid de kracht der zieken is, sterkte die der gezonden. — Ce qui est arrogance dans les faibles est élévation dans les forts; comme la force des malades est frénésie, et celle des sains est vigueur. VAUVENARGUES 74.

Aannemen

Zo oordeelkundig geven een moeilijke kunst is, zo is dankbaar aannemen nog veel moeilijker en dat is tevens een kunst, welke in onze dagen geheel verloren dreigt te gaan. S. VAN BUREN.

Zie ook: Ontvangen.

Aanstekelijk

Evenals het kwaad heeft ook het verhevene zijn aanstekelijkheid. BALZAC.

Aanstellerij, zie Gemaaktheid.

Aanvalligheid, zie Bevalligheid.

aAnzienlijk, zie Grootheid, Prestige.

Aap

Als apen hooge klimmen willen | dan siet men strax haar kale billen. CATS.

Al draagt een aap een gouden ring, het is en blijft een lelijk ding. — Simia est simia, etsi aurea gestet insignia. SPREEKWOORD.

Als een aap in de spiegel kijkt, kan daar geen apostel uit kijken. — Wenn ein Affe hineinguckt (in den Spiegel), kann kein Apostel heraussehn. LICHTENBERG.

Aarde

De aarde staat altijd aan de mens ten dienste. — Terra usus mortalium semper ancilla. PLINIUS, *Nat. Hist.* 2, 63, 155.

Wij hebben een schone aarde | gekregen om blij en wijs | te leven daarop, te aanvaarden | haar voor ons paradijs. A. VERWEY, *De natuurlijke aarde*.

Ach, waren alle menschen wijs | en wilden daarbij wel! | De aerd waer haer een Paradijs! | Nu isse meest een hel. CAMPHUYSEN, *Mayschen Morgenstondt*.

De aarde is een paradijs, maar een heel bijzonder: om de andere schrede staat een verboden boom. — Die Erde ist ein Paradies, aber ein ganz besonderes; alle paar Schritte steht ein verbotener Baum. G. A. MÜLLER.

De schoonheid der aarde is niet te koop; zij behoort aan wie haar ontdekt, haar begrijpt, en haar weet te genieten. — La beauté de la terre ne s'achète pas; elle appartient à qui la découvre, la comprend et la goûte. H. BORDEAUX, *La peur de vivre*.

Zie, de Aarde is aller Moeder, | zij wil noch slaaf noch heer, | haar kind te zijn, o broeder, | is de eerste en opperste eer! | Want heilig is haar schoot genoeg, | haar handen breken brood genoeg; | wij zijn, en dat is groot genoeg, | mens, mens en niets meer. RENÉ DE CLERQ, *Mens-zijn*.

Ieder mens is een Antaeus: de moederlijke aarde sterkt en bezielt ieder tot de onoverwinnelijkheid, als hij haar met liefde vasthoudt. — Jeder Mensch ist ein Antaeus; jeden stärkt und belebt bis zur Unüberwindlichkeit die mütterliche Erde, wenn er an ihr liebend festhält. VON FEUCHTERSLEBEN, *Zur Diätetik der Seele*.

Aarzelen

Mensen die weifelen slagen nooit in hun ondernemingen. — Les gens qui hésitent ne réussissent guère dans leurs entreprises. NAPOLEON, *Virilités*, p. 30.

„Het zijn de ongedecideerden, die op straat overreden worden”, zei mij onlangs een chauffeur. Hij had gelijk. Het is altijd de weifelaar in het leven, die de hardste klappen krijgt, niet de man, die snel een beslissing weet te nemen. ZAKENWERELD-EPIGRAMMEN, p. 23.

Terwijl wij overwegen, wanneer wij moeten beginnen, is het reeds te laat. — Dum deliberamus quando incipiendum sit, incipere jam serum est. **QUINTILIANUS 12, 6, 3.**

Absolutisme, zie Anarchie, Democratie, Dwingelandij, Monarchie.

Abstract, Abstractie.

In zekere zin zijn het abstracties, die de wereld beheersen. — En un sens, ce sont les abstractions qui mènent le monde. **E. RENAN.**

Hoe velen maken zich niet afgetrokken om diepzinnig te schijnen! De meeste abstracte termen zijn niets dan schaduwen, die een ledig verbergen. — Combien de gens se font abstraits pour paraître profonds! La plupart des termes abstraits sont des ombres qui cachent des vides. **JOUBERT, 12, 32.**

Academie

De academies hebben nooit en nergens het initiatief genomen tot geestelijke vooruitgang. Dit is het werk van individuen. — Les Académies n'ont jamais, en aucun temps et nulle part, pris l'initiative des progrès de l'esprit humain: l'initiative est chose individuelle. **M. BERTHELOT (1827-1907).**

Achterdocht, Argwaan, Verdenking, Wantrouwen

Wantrouwen nodigt tot verraad. **VOLTAIRE.**

Zoals de waard is vertrouwt hij zijn gasten. **SPREEKWOORD.**

Wie op niemand vertrouwt weet dat hij zelf niet te vertrouwen is. **AUERBACH.**

Ons wantrouwen rechtvaardigt het bedrog van anderen. **LA ROCHEFOUCAULD.**

Het achterdencken schrikt voor 't ritslen van een blad. **VONDEL, Zungchin 362.**

Hevige eerzucht en wantrouwen heb ik altijd samen gepaard gezien. **LICHTENBERG.**

Het achterdencken kent geen paelen, slaat met maght | al voort. **VONDEL, Koning David in ballingschap.**

Wantrouwen is de voorzichtigheid der laagstaanden. — Misstrauen ist die Vorsicht der Niedrigen. **FLIEGENDE BLÄTTER.**

Zie wat is kwaad vermoeden vlug van tong. — See what a ready tongue suspicion hath. **SHAKESPEARE, Henry IV, Part. 2, 1, 1.**

Wantrouw de mensheid, doch nooit de mens. — Misstrauere der Menschheit, doch nie dem Menschen. **FLIEGENDE BLÄTTER.**

Wie zelf niet in staat is tot het begaan van grote misdrijven, komt er niet licht toe anderen daarvan te verdenken. **LA ROCHEFOUCAULD.**

Eigen slechtheid leert de gedachten van anderen te wantrouwen. — Whose own hard dealings teaches them suspect the thoughts of others! **SHAKESPEARE.**

Wantrouwen is een zware wapenrusting, die meer belemmert dan beschermt. — Suspicion is a heavy armour, and | with its own weight impedes more than protects. **BYRON.**

Wie door de bril van de argwaan kijkt, ziet rupsen ook in de zuurkool zelfs. — Wer durch des Argwohns Brille schaut, | sieht Raupen selbst im Sauerkraut. **WILHELM BUSCH.**

Openlijke verdenking van anderen komt hieruit voort, dat wij in het geheim onszelf veroordelen. — Open suspecting of others comes of secretly condemning ourselves. **SIR PHILIP SIDNEY.**

Wantrouw uw wantrouwen: het bedriegt u vaker dan men u zou bedriegen. — Défiez-vous de votre défiance, elle vous trompe plus souvent qu'on ne vous aurait trompé. **COMTESSE DIANE, Maximes de la Vie.**

Een edel hart onderstelt geen kwade gedachten bij een ander, omdat het er zelf geen heeft. — Un cœur noble ne suppose pas de mauvaises pensées dans un autre, puisqu'il n'en a pas lui-même. **RACINE.**

Zich willen zuiveren van een ongerechtvaardigde verdenking, is óf overbodig óf vergeefs. — Sich von einem ungerechten Verdacht reinigen wollen, ist entweder überflüssig oder vergeblich. **EBNER-ESCHENBACH.**

Het wantrouwen is altijd het laatste wat grote zielen leren. Men kan ze lang bedriegen. — (La) défiance | est toujours d'un grand cœur la dernière science. | On le trompe longtemps. **RACINE, Britannicus 1, 4.**

De argwaan kunt gij gemakkelijk bedriegen, | spreek waarheid, dan zal hij zich zelf beliegen. — Den Argwohn kannst du leicht betrügen, Sprich wahr, so wird er sich selbst belügen. **WILH. MÜLLER, Epigramme nr 49.**

Wanneer wantrouwen niet voortkomt uit ongeluk, is het gewoonlijk het zegel der trouweloosheid. — La méfiance, lorsqu'elle n'est pas le fruit du malheur, est ordinairement le cachet de la perfidie. **G. J. A. DE STASSART. (1780-1854).**

Wantrouwen is eer een deugd dan een gebrek, zolang het doet als een waakhond, die waakt en niet bijt. — Suspicion is rather a virtue than a fault, as long as it doth like a dog that watcheth, and doth not bite. **LORD HALIFAX († 1695), Works (1912), 247.**

Wantrouwen is gelijk vergif in de geneeskunde: weinig, met verstand toegediend, purgeert, veel doodt. — La desconfianza y sospecha es como el veneno de las medicinas, que poco dado con prudencia purga; demasiado mata. **ANTONIO PEREZ, Aforismos 1, 29.**

Argwaan waart in 't schuldig hart steeds om. — Suspicion always haunts the guilty mind. SHAKESPEARE. Henry IV, Part 3, 5, 6.

Achterdochtige mensen leren de anderen beoordelen naar wat ze zelf zijn; zij vrezen zichzelf in de anderen. — Les hommes défiants apprennent à juger les hommes d'après ce qu'ils sont eux-mêmes; ils se craignent dans les autres. MME. DE STAËL.

Vertrouw nooit iemand, die anderen niet vertrouwt. Wie geneigd is tot achterdocht zoekt meestal in zijn naaste wat hij in zichzelf ziet. Evenals voor de reine alles rein is, zo is voor de onreine alles onrein. — Never put much confidence in such as put no confidence in others. A man prone to suspect evil is mostly looking in his neighbour for what he sees in himself. As to the pure all things are pure, even so to the impure all things are impure. HARE.

Zie ook: Vertrouwen en Wantrouwen.

Achteruitgang, zie Ontaarding.

Achting, Achten.

Wie zijn medemensen acht, wordt zelf geacht. TALMUD.

Het is moeilijk iemand zó te achten als hij geacht zou willen zijn. VAUVENARGUES.

Wilt gij geacht worden door de mensen, heb achting voor uzelf. DR P. H. RITTER.

Het gebeurt dikwijls dat men ons acht naar verhouding dat wij onszelve achten. VAUVENARGUES.

Achting is meer waard dan beroemdheid; aanzien meer dan een grote naam; en eer meer dan roem. CHAMFORT.

Wie zich overschat, wordt licht onderschat. — Leicht wird der unterschätzt, der sich überschätzt. FLIEGENDE BLÄTTER.

De mens is zoveel waard als hij zich zelf schat. — Autant vaut l'homme comme il s'estime. FR. RABELAIS, Pantagruel 2, 29.

Wij zouden de achting der mensen minder vurig begeren, indien wij er verzekerd van waren haar waardig te zijn. VAUVENARGUES.

Wij zijn er minder beledigd over, geminacht te worden door dwazen, dan slechts matig geacht te worden door mensen van geest. VAUVENARGUES.

Hoe minder zelfbehagen, des te meer achting van anderen. — Je minder sich der Kluge selbst gefällt, | um desto mehr schätzt ihn die Welt. GELLERT.

Achting moet op enige voorkeur berusten: iedereen achten is niemand achten. — Sur quelque préférence une estime se fonde, | et c'est estimer rien, qu'estimer tout le monde. MOLIÈRE, Le Misanthrope 1, 1.

Achten de mensen zichzelf, dan achten ze gewoonlijk ook de ander. SMILES, Character, ch. 6.

Onze verdienste bezorgt ons de achting der eerlijke mensen, en ons gesternte de achting van het publiek. — Notre mérite nous attire l'estime des honnêtes gens et notre étoile celle du public. LA ROCHEFOUCAULD 165.

Achting is voor de deugd als een koesterende lucht voor planten en bloemen, die ze doet bloeien en gedijen. — Esteem to virtue is like a cherishing air to plants and flowers, which maketh them blow and prosper. LORD HALIFAX († 1695), Works (1912), 43.

Wanneer men een achtenswaardig man kan worden, zonder een geacht man te zijn, is de gemeenschap veroordeeld. — Quand on peut devenir un homme considérable, sans être un homme considéré, la société est jugée. SYLVAIN VAN DER WEYER.

Niets zo gewoon als die intriganten, die zeggen dat ze overal geëerd werden waar ze waren, zonder het ooit te wezen waar ze zijn. — Rien de commun comme ces intrigants qui se disent estimés partout où ils furent, sans l'être jamais partout où ils sont. PETIT-SENN.

Als de fortuin iemand achtbaar wil maken, geeft zij hem deugden; wil zij hem geacht maken, dan geeft zij hem succes. — Si la fortune veut rendre un homme estimable, elle lui donne des vertus; si elle veut le rendre estimé, elle lui donne des succès. JOUBERT 10, 27.

Achting maakt niet steeds vriendschap; maar vriendschap kan niet bestaan zonder achting; dit is een van haar voordelen boven de liefde. — L'estime ne concilie pas toujours l'amitié; mais l'amitié ne peut subsister sans l'estime, et c'est un de ses avantages sur l'amour. MLLÉ. DE SCUDÉRY († 1790).

Men maakt zich altijd bemind, als men zich maar beminlijk voordoet, maar men verwerft zich niet altijd achting, welke verdienste men ook hebbe. — On se fait toujours aimer, pourvu qu'on se rende aimable, mais on ne se fait pas toujours estimer, quelque mérite qu'on ait. MALEBRANCHE, Traité de la Morale, ch. 12, § 1.

Zie ook: Eerbied, Verering.

Adel, Adelstand.

Adeldom legt verplichtingen op. — Noblesse oblige. DUC DE LÉVIS, Max. et Réfl. (1808), nr 73.

De geboorte geeft minder eer dan verplichting tot eer. — La naissance fait moins d'honneur qu'elle n'en ordonne. MARQUISE DE LAMBERT (1647-1733).

Edel worden is veel meer dan edel zijn van geboorte. — Wist: edel werden ist viel mehr, | denn edel seyn von Eltern her. M. ZEILER, Epigramme.

Liever de eerste dan de laatste van een adellijk geslacht. — Mas vale ser principio de la nobleza, que la fin della. DIEGO DE ESTELLA, La Vanidad del Mundo, cap. 41.

Wat is een edelman? Een mens, die zich de moeite heeft gegeven geboren te worden. — *Qu'est-ce qu'un noble? Un homme qui s'est donné la peine de naître.* BEAUMARCHAIS.

Een koning kan iemand in de adelstand verheffen, doch niemand tot een man maken. — *Of the king's creation you may be; | but he who makes a count ne'er made a man.* SOUTHERN.

Ik weeg de man, niet zijn titel. Het koninklijk stempel kan het metaal niet beter maken. — *I weigh the man, not his title; 't is not the king's stamp can make the metal better.* WYCHERLEY.

De tegenwoordige adelsbrieven ontwikkelen zich bij voorkeur uit... pandbrieven. — Die Adelsbriefe von heute entwickeln sich mit Vorliebe aus... Pfandbrieven. BAER-OBERDORF, Wetterleuchten (1909), p. 111.

Want adellijk zijn der Goden zonen reeds, die moet geen vorst eerst in de adelstand verheffen willen. — *Denn edel sind der Götter Söhne schon, die muss kein Fürst erst adeln wollen.* BÜRGER, *Auf das Adeln der Gelehrten.*

Men loochende steeds en men loochent met recht, dat ooit adel zich laat aanleren. — *Man leugnete stets und man leugnet mit Recht, | dass je sich der Adel erlerne.* GOETHE, *Ballade vom vertriebenen und zurückkehrenden Grafen.*

Ik ben, Godlof, van oude adel; doch mijn zoon, dat ergert mij, telt een voorvader meer dan ik. — *Ich bin, gottlob, altadelig, | Jedoch mein Sohn, das ärgert mich, | zählt einen Ahnen mehr als ich.* HAUG, *Epigrammatische Spiele 2*, nr 43.

Als werkelijke adel de denkbeeldige adel der geboorte vergezelt, schijnt het denkbeeldige zich met het werkelijke te vermengen en eveneens werkelijk te worden. — *When real nobleness accompanies that imaginary one of birth, the imaginary seems to mix with real, and becomes real, too.* GREVILLE.

Zie ook: Aristocratie, Geboorte, Geslacht, Stand.

Adel (edel karakter), zie Edel.

Adelaar

Een adelaar vangt geen muggen. — *Aquila non captat muscas.* SPREEKWOORD.

De adelaar vecht niet tegen kikkers. — *L'aquila non fa la guerra ai ranocchi.* SPREEKWOORD.

Adelaars vliegen alleen, maar eenden vliegen in troepen. VAN HOGENDORP (Damas), *Haagse Omtrekken*, 12 jan. 1885. — *Der Adler fliegt allein der Rabe scharenweise; | Gesellschaft braucht der Tor und Einsamkeit der Weise.* RÜCKERT, *Weish. d. Brahmanen* 16, 1, 6.

De adelaar, die de van licht doorstraalde lucht bemint, vrij van aards stof, moet in eenzaamheid leven. — *Eagles that love the high light-penetrated air, | that has no dust and clog of earthborn dust, | must ever dwell in solitude.* OUIDA, *Chandos.*

Advertentie, Adverteren

Wie betaalt uw advertenties? Gij, wanneer ge slecht adverteert; uw concurrent, wanneer ge goed adverteert. ZAKENWERELD-EPIGRAMMEN, p. 82.

Adverteren is het scheppen en onderhouden van een gunstige geestsgesteldheid ten opzichte van een product, een instelling, of een zaak. DE ZAKENWERELD, 1930, p. 879.

De kunst van adverteren bestaat uitsluitend daarin, op aantrekkelijke wijze de absolute waarheid omtrent de te verkopen goederen te vertellen. ZAKENWERELD-EPIGRAMMEN, p. 54.

De advertenties in een krant geven een beter beeld van wat er in een land omgaat dan het redactionele gedeelte. — *The advertisements in a newspaper are more full of knowledge in respect to what is going on in a state or community than the editorial columns are.* HENRY WARD BEECHER.

Advocaat

Dwaze en koppige mensen maken rijke advocaten. — *Necios y porfiados hacen ricos los letrados.* SPREEKWOORD.

Aan zijn advocaat moet men altijd zijn zaken openhartig en duidelijk uitleggen; het is aan hem ze vervolgens te verwarren. MANZONI.

Waren er geen slechte mensen, er waren geen goede advocaten. — *If there were no bad people, there would be no good lawyers.* DICKENS, *Old Curiosity Shop*, ch. 56.

Tussen recht en onrecht groeit het graan der advocaten. — *Zwischen Recht und Unrecht blüht der Weizen der Advokaten.* BAER-OBERDORF, *Wetterleuchten* (1909), 102.

Gij advocaten verstaat goed de kunst, woorden en betekenissen te verdraaien. — *I know you lawyers can, with ease, | twist words and meanings as you please.* JOHN GAY (1685—1732), *Fables 2*, 1.

Een goed advocaat moet ook de kunst verstaan, met overtuiging tegen zijn eigen overtuiging in te spreken. — *Ein guter Verteidiger muss es auch verstehen, mit Überzeugung gegen seine Überzeugung zu sprechen.* FLIEGENDE BLÄTTER.

Een middel om de processen uit de wereld te krijgen zou zijn, alleen de advocaten te laten belonen die hun zaak wonnen; maar ik heb dit er bij de Raad van State niet door kunnen krijgen. — *Une manière d'étouffer les procès serait de ne payer que les avocats qui gagneraient leur cause; mais je n'ai pu faire passer cette idée au Conseil d'État.* NAPOLEON.

De advocaten dienen meer om de boeven vrij te krijgen dan om de onschuldigen te redden. — Les avocats servent plus à faire innocenter les canailles qu'à sauver les innocents. REMY MONTALÉE, *Pen-sées*, p. 166.

Twee procederende advocaten zijn als de beide delen van een schaar: elkander doen ze niets, doch wat daar tussen komt wordt stukgesneden. — Zwei Rechtsanwälte sind wie einer Schere Schneiden, | du siehst sie im Process feindselig, diese beiden; | sich selber tun sie nichts, so heftig sie auch stritten: | nur was da zwischen kommt, das wird zerschnitten! Naar CONRAD VON EINEM.

Aesthetica

De aesthetica van alle kunsten is de zelfde; alleen het materiaal verschilt. — Die Aesthetik der einen Kunst ist die der andern, nur das Material ist verschieden. R. SCHUMANN.

De meesterwerken der kunst zijn betere leraren in de aesthetica dan de wijsgeren. — Les chefs-d'œuvre de l'art sont de meilleurs maîtres d'esthétique que les philosophes. VALTOUR.

Afgod

Als de afgoden van hunne altaren storten verbrijzelen zij ons hart. BOSBOOM-TOUSSAINT.

Alle mensen zijn afgodendienaars: sommigen van de eer, anderen van het belang, en de meesten van hun genoegens. Om ze goed te kennen, moet men weten welke afgod zij aanbidden. — Tous les hommes sont idolâtres: les uns de l'honneur, les autres de l'intérêt et la plupart de leurs plaisirs. Ainsi, pour les bien connaître, il faut savoir quelle est l'idole qu'ils adorent. AMELOT DE LA HOUSSAYE (1706).

Afgunst

Beter benijd dan beklaagd. SPREEKWOORD.

Jaloersheid is vertering voor de beenderen. SPREUKEN 14, 30.

Nijt krijt van spijt, waar eere rijt. SPREEKWOORD (CATS).

Benijden is afdalen. — Envier, c'est descendre. JULES RICARD.

De nijd knaagt aan zichzelf. — L'invidia rode se stessa. SPREEKWOORD.

De nijd is zijn eigen beul. — Envy is its own torturer. SPREEKWOORD.

Afgunst is gekrenkte eigenliefde. — Neid ist gekränkte Eigenliebe. FLIEGENDE BLÄTTER.

Afgunst is een soort van lof. — Envy is a kind of praise. JOHN GAY (1685—1732), *Fables*, 1, 44.

De afgunst bevordert het meest de ontdekking van uw deugden. — Der Neid hilft am meisten mit zur Entdeckung deiner Vorzüge. FL. BLÄTTER.

Nijd is dikwerf hoogachting, onder het masker van geringschatting. OTTO WEISS.

Afgunst blijkt meer uit beperking van lof dan uit overdrijving van blaam. ACHILLE POINCELOT.

De afgunst is een surrogaat der achting. — Neid ist ein Surrogat der Achtung. FLIEGENDE BLÄTTER.

De afgunst is de caricatuur der achting. — Der Neid ist die Caricatur der Achtung. FL. BLÄTTER.

Men meet de torens naar hun schaduw, en de groten naar hun benijders. CHINEES SPREEKWOORD.

De mensen zijn in de regel meer jaloers op hetgeen anderen hebben dan op hetgeen ze zijn. A. BROUWER.

Het zijn de slechtste vruchten niet, waaraan de wespen knagen. — Summa petit livor. OVIDIUS, *Rem. Am.* 369.

Afgunst is onverzoenlijker dan haat. — L'envie est plus irréconciliable que la haine. LA ROCHEFOUCAULD, 328.

De nijd wordt te niet gedaan door ware vriendschap, de behaagzucht door ware liefde. LA ROCHEFOUCAULD.

Afgunst straft zichzelf. — L'invidia è punita dall' invidia medesima. ALBERTI, *Favole*: L'Invidioso e il Fuoco.

Afgunst is een zeker kenmerk van een slecht karakter. — Παταται φανεώς κακίας σημεῖον ἐστὶν ὁ φθόνος. DEMOSTHENES.

De nijd knaagt aan de levenden; na hun dood komt hij tot rust. — Pascitur in vivis livor, post fata quiescit. OVIDIUS, *Am.* 1, 15, 39.

Afgunst is de meest oprechte vorm van vleierij. — Envy is the sincerest form of flattery. COLLINS, *Aphorisms*, *Eng. Review*, April 1914, nr 95.

De afgunst maakt u vaak eerst op uw geluk opmerkzaam. — Der Neid macht dich oft erst auf dein Glück aufmerksam. FLIEGENDE BLÄTTER.

Op honderd benijden komt nauwelijks één benijdenswaardige. — Auf hundert Beneidete kommt kaum ein Beneidenswerter. FLIEGENDE BLÄTTER.

De afgunst is klein en werkt vooral op kleine afstand. — L'envie est un sentiment petit et qui agit surtout à de petites distances. SAINTE-BEUVE.

Tracht de afgunst gelijk te geven, u harer waardig te maken! — Strebe dem Neid Recht zu geben, dich seiner würdig zu machen! E. WERTHEIMER.

Het zekerste teken met grote eigenschappen geboren te zijn, is geen nijd te kennen. — La plus véritable marque d'être né avec de grandes qualités c'est d'être né sans envie. LA ROCHEFOUCAULD, 433.

Het middelmatige wordt niet door de nijd aangeraakt. — *Intacta invidia media sunt.* LIVIUS, 45, 35, 5.

Afgunstige kleinering wordt met grage oren aangehoord. — *Obtrectatio et livor pronis auribus accipiuntur.* TACITUS, Hist. 1, 1.

De afgunstige vermagert bij het zien van een anders overvloed. — *Invidus alterius macrescit rebus opimis.* HORATIUS, Ep. 1, 2, 57.

De jaloezie is de grootste aller kwalen, en tegelijk die welke het minst medelijden wekt bij hen die haar veroorzaken. LA ROCHEFOUCAULD.

Rechte ruggen worden slecht ontvangen in het land der bochels. — *Les dos plats sont mal reçus* | dans le pays des bossus. H. MOREAU, Les Bossus.

Afgunst wordt veeleer geboren uit de onvolkomenheid van hem die haar koestert, dan uit de volkomenheid van hem die haar inboezemt. COMTESSE DIANE.

De ware grootheid heeft medelijden zelfs met de afgunst. — Die wahre Grosse hat Mitleid selbst mit dem Neide. W. KREITEN S.J., Allerlei Weisheit (1901).

De afgunstige troost zich met de hoop, van des anderen ongeluk eens te genieten. — Der Neidische tröstet sich durch schadenfrohe Hoffnungen. WERTHEIMER.

Afgunst is een stille belijdenis van minderheid. — La jalousie est un aveu secret qu'on se fait à soi-même de son infériorité. D'YZARN-FREISSINET, Pensées (1856).

De afgunst is een onhandig eerbewijs van de minderwaardigheid aan de verdienste. — La jalousie est un hommage maladroït que l'infériorité rend au mérite. LAMOTTE.

Wij zijn meer jaloers op onbeduidende verrichtingen met een schitterend succes, dan op de meest achtenswaardige hoedanigheden zonder succes. HAZLITT, Characteristics (1823).

Een mens heeft nauwelijks iets of wat, | of andre lieden ergert dat. — Kaum hat mal einer Bissel was, | gleich gibt es welche, die ärgert das. WILH. BUSCH, Flips der Affe.

Men loopt dikwijls te koop, zelfs met zijn misdadigste hartstochten; maar de nijd is een schuchtere en beschaamde hartstocht, die men nooit durft bekennen. LA ROCHEFOUCAULD.

Zij die het meest wantrouwend zijn omtrent zichzelf, zijn het meest naijverig op anderen; evenals de meest zwakken en laffen het meest wraakzuchtig zijn. HAZLITT, Characteristics (1823).

De afgunst is de meest onwillekeurige en de meest vleierende van alle vleierij. — L'envie est la plus involontaire et la plus flatteuse des flatteries. EUG. MARBEAU, Remarques et Pensées (1893).

Zelfs de tirannen van Sicilië hebben geen groter foltering uitgedacht dan de nijd is. — *Invidia Siculi non invenere tyranni* | tormentum maius. HORATIUS, Ep. 1, 2, 58.

Men moet wel erg misdeeld zijn om bij niemand afgunst op te wekken. — Il faut être bien disgracié pour n'inspirer de l'envie à personne. PRINCESSE KARADJA, Étincelles (1892).

Afgunst ten gevolge van deugd heb ik steeds als roem beschouwd, niet als afgunst. — *Hoc animo fui semper ut invidiam virtute partam gloriam, non invidiam putarem.* CICERO.

Hoe is toch het aanhoudende van de afgunst te verklaren? Een ondeugd die niets oplevert! — Comment expliquer la perpétuité de l'envie? Un vice qui ne rapporte rien! BALZAC.

Afgunst volgt verdienste als haar schaduw, en is evenals de schaduw het bewijs van haar werkelijkheid. — *Envy will merit as its shade pursue, | but like a shadow proves the substance true.* POPE.

De afgunst reikt niet tot hoge karakters, evenals een adder op de grond blijft kruipen. — *Livor, iners vitium, mores non exit in altis, | utque latens ima vipera serpit humo.* OVIDIUS, Epistolae ex Ponto 3, 3, 101.

Afgunst en vrees zijn de enige hartstochten, waaraan geen genoegen verbonden is. ¹⁾ — *Envy and fear are the only passions to which no pleasure is attached.* COLLINS, Aphorisms, Eng. Review, April 1914, nr 97.

Alleen zij die vermijden afgunst te wekken verdienen benijd te worden. — Il n'y a que les personnes qui évitent de donner de la jalousie qui méritent qu'on en ait pour elles. LA ROCHEFOUCAULD, Suppl. 3, 26.

Als iemand u een voordeel benijdt, kunt gij dit het beste daaraan merken, dat hij het . . . negeert. — Wenn dir jemand um einen Vorzug neidig ist, so erkennst du das am besten daran, dass er ihn . . . ignorirt. FLIEGENDE BLÄTTER.

De wereld houdt ervan om het schitterende zwart te maken en het verhevene in het stof neer te halen. — Es liebt die Welt das Strahlende zu schwärzen | und das Erhab'ne in den Staub zu ziehn. SCHILLER, Jungfr. v. Orleans.

Afgunst heeft toch een bijmengsel van rechtvaardigheid. Wij benijden meer onverdiend dan verdiend geluk. — *Envy, among other ingredients, has a mixture of the love of justice in it. We are more angry at undeserved than at deserved good fortune.* HAZLITT, Characteristics (1823).

¹⁾ Althans voor de afgunstige, niet voor degeen, die benijd wordt. — Moralists who tell you that Envy is the only vice without a pleasure, have never known the pleasure of seeing bright reflections of themselves in the eyes of envy. L. P. SMITH, Afterthoughts, p. 34.

Evenals de vlam, maakt de afgunst alles zwart wat er boven is en wat zij niet kan bereiken. — *L'envie, comme la flamme, noireit tout ce qui plane au-dessus d'elle et qu'elle ne peut atteindre.* PETIT SENN.

Het oog der afgunst ziet, tot eigen leed en pijn, | slechts al het vreemde groot, en al het eigen klein. — Der Blick des Neides sieht zu seiner eignen Pein | nur alles Fremde gross und alles Eigene klein. RÜCKERT, Weish. d. Brahm.

Wij zijn allen van nature afgunstig; maar door onze afgunst te bedwingen worden wij des te beter. — We are all envious naturally; but by checking envy, we get the better of it. DR JOHNSON, bij Boswell (1887) 3, 271.

In werkelijkheid benijden wij een mens niet om een geluk dat hij heeft, doch om een dat ons ontbreekt. — In Wahrheit beneiden wir einen Menschen nicht um ein Glück das er hat, sondern um eins das uns fehlt. H. REITER.

De mens, die zegt dat hij niet gelukkig is geboren, zou het ten minste nog kunnen worden door het geluk van zijn vrienden of van zijn nabestaanden. Maar de nijd berooft hem van dit laatste hulpmiddel. LA BRUYÈRE.

Om de lof der mensen geef ik weinig; hun afgunst zou het enige zijn, wat mij nog genoegen kon doen. — Mir ist wenig an dem Lobe der Leute gelegen; ihr Neid wäre allenfalls das einzige, was mich noch freuen würde. LICHTENBERG.

Hoe verkwikkend te voelen, dat men geen benijders heeft! Wat doet het goed, voor ongelukkiger dan alle anderen gehouden te worden. — O fraîcheur de sentir qu'on n'a pas de jaloux! O bonté d'être cru plus malheureux que tous! VERLAINE, Amour.

Afgunst is de enige ondeugd, die altijd en overal werk vindt en nooit rust heeft bij gebrek aan prikkel. — Envy is almost the only vice which is practicable at all times, and in every place; the only passion which can never lie quiet from want of irritation. DR JOHNSON, Rambler, nr 183.

Zuiver u slechts van afgunst en gij vertienvoudigt uw geluk, en maakt ieder ogenblik andermans vreugde tot de uwe. — Musst dich nur vom Neide reinigen, | dann verzehnfachst du dein Glück, | machst in jedem Augenblick | fremde Freuden zu den deinigen. PAUL HEYSE, Spruchbüchlein (1885).

Wij koesteren jegens de aanzienlijken en jegens de hooggestelden een onvruchtbare naijver en een onmachtige haat, die ons geenszins schadeloos stelt voor hun voornaamheid en verhevenheid, en die alleen dan aan onze eigen ellende het ondraaglijk gewicht toevoegt van het geluk van anderen. LA BRUYÈRE.

Het grootste wil men niet bereiken, men benijdt slechts zijns gelijken. De ergste nijd is hij, die ieder voor zijns gelijke houdt. — Das Grösste will man nicht erreichen, | man beneidet nur Seinesgleichen; | der schlimmste Neidhart ist in der Welt, | der jeden für Seinesgleichen hält. GOETHE, Epigrammatisches, Égalité.

Afhankelijkheid

Wiens brood men eet, diens woord men spreekt. SPREEKWOORD.

Afhankelijkheid is hees en mag niet hardop spreken. — Bondage is hoarse and may not speak aloud. SHAKESPEARE, Romeo and Juliet 2, 2.

Vrijwillige afhankelijkheid is de schoonste toestand; en hoe ware deze mogelijk zonder liefde? — Freiwillige Abhängigkeit ist der schönste Zustand und wie wäre die möglich ohne Liebe? GOETHE.

Deze beide dingen, hoe tegenstrijdig zij ook mogen schijnen, moeten samengaan: mannelijke afhankelijkheid en mannelijke onafhankelijkheid, mannelijk vertrouwen en mannelijk zelfvertrouwen. — These two things, contradictory as they may seem, must go together: manly dependence and manly independence, manly reliance and manly self-reliance. WORDSWORTH.

Afkeer, Antipathie

Het schijnt minder zeldzaam te zijn van antipathie over te gaan tot liefde dan tot vriendschap. LA BRUYÈRE.

Het is uit de botsing der karakters, niet uit de strijd der denkbeelden, dat de antipathieën geboren worden. BALZAC.

Er zijn mensen, die niets ter wereld lief hebben dan hun antipathieën. — Es giebt Leute, die nichts auf der Welt lieb haben als ihre Antipathien. SIRIUS.

Gelijke antipathieën brengen meer mensen tot elkander dan gelijke sympathieën. — Gleiche Antipathien führen mehr Menschen zusammen, als gleiche Sympathien. SIRIUS.

Heftige antipathieën zijn altijd verdacht, en verdragen een geheime verwantschap. — Violent antipathies are always suspicious, and betray a secret affinity. HAZLITT, Table-Talk (1824), 1, 377.

Vaak heeft men een antipathie tegen iemand, alleen omdat men hem zelf niet sympathiek is toegeschenen. — Oft hat man eine Antipathie gegen jemanden, lediglich weil man ihm selbst nicht sympathisch erschien. FLIEGENDE BLÄTTER.

Afkeuren, zie Laken.

Afleiding, zie Verstrooiing.

Aforisme, zie Spreuk.

Afscheid

In 't scheiden sluit de bant der bloedverwantschap nauwer | en nauwer om het hart. VONDEL, Adonias 1809.

In ieder afscheid is een beeld des doods. — In every parting there is an image of death. GEORGE ELIOT, Scenes of Clerical Life, Amos Barton.

In het afscheid van een goede vriend is iets van de dood. — *La mort est dans l'adieu d'un ami véritable.* MME DESBORDES-VALMORE, *Au Sommeil*.

Bitter en zoet is de afscheidskus. — Bitter und süß, ist der Abschiedskuss. HERDER, *Blumenlese aus morgenländischen Dichtern* nr 2.

Het leven is een voortdurend afscheid nemen. — Das Leben ist ein beständiges Abschiednehmen. ELISE VON HEYKING, *Briefe die ihn nicht erreichen* (1903), 169.

Hoe vaak heeft de ziel al afscheid genomen, eer nog de lippen het laatst vaarwel uitspreken. Niet velen blijven waarlijk bij ons tot zij ons verlaten. A. S. C. WALLIS, *De Koning van een Vreugderijk*.

Wanneer men tot niets meer deugt, gaat men heen, en daar doet men goed aan. Vaarwel! — Lorsque l'on n'est plus bon à rien, | on se retire, et l'on fait bien; | bonsoir la compagnie. ABBÉ L'ATTAIGNANT.

Als mannen scheiden, zeggen ze „tot weerziens”; als vrouwen scheiden, blijven ze nog een hele tijd staan praten. — Wenn Herren auseinander geh'n, | so sagen sie: „auf wiederseh'n!” | Wenn Damen auseinander geh'n | so bleiben sie noch lange steh'n. FLIEGENDE BLÄTTER.

Scheiden is een weinig sterven, sterven voor wien men bemint; in ieder uur en op iedere plaats laat men iets van zichzelf achter. — Partir, c'est mourir un peu; | c'est mourir à ce qu'on aime. | On laisse un peu de soi-même | en toute heure et en tout lieu. EDMOND HANCAULT, *Rondel de l'adieu*.

Het is bepaald in Godes raad, | dat men van 't liefste wat men heeft | moet scheiden. — Es ist bestimmt in Gottes Rat, | das man vom liebsten, was man hat, muss scheiden. E. V. FEUCHTERSLEBEN. (Aldus in Mendelssohns lied. In het gedicht staat: dass man, was man am liebsten hat, muss meiden.)

Laat ons elkander niet week maken, maar laat ons gauw scheiden; een afscheid dat voor eeuwig is, moet plotseling zijn, anders maakt het van een ogenblik een eeuwigheid en kleeft in de zandloper des levens het droeve zand met tranen aan. Let's not unman each other—part at once; | All farewells should be sudden, when forever, | Else they make an eternity of moments, | And clog the last sad sands of life with tears. BYRON.

Afstamming, zie Geslacht.

Afstand

Afstand is het die bekoring verleent aan het gezicht. — 't Is distance lends enchantment to the view. WORDSWORTH.

Het pathos van de afstand. — Das pathos der Distanz. NIETZSCHE, *Grundforderung für die Erhöhung des Typus „Mensch”*.

In tonen door afstand nog zoeter gemaakt. — In notes by distance made more sweet. WILLIAM COLLINS, *The Passions*, 60.

Zie ook: Verstand.

Afstand doen

Vrijwillig afstand doen is misschien de schoonste en duurzaamste vorm van bezit. — Freiwilliger Verzicht ist vielleicht die schönste und dauerndste Form des Besitzes. ISOLDE KURZ, *Im Zeichen des Steinbocks* (1909), 81.

Afwezigheid

De afwezigen hebben ongelijk. — Les absents ont tort. SPREEKWOORD.

Afwezigheid doodt de minnaar of de liefde. QUITTARD, *Proverbes sur les Femmes* (1861), p. 211.

Afwezigheid doodt de liefde alleen wanneer deze reeds ziek was bij het afscheid. COMTESSE DIANE.

Afwezigheid is een groot element van bekoring. — I believe absence is a great element of charm. DISRAËLI.

Afwezigheid houdt een vriend slechts op een afstand, opdat wij hem beter kunnen zien. — Absence doth but hold off a friend to make one see him truly. POPE.

Al wat ver weg is maakt meer indruk op de moederen der mensen. — Omnia enim plerumque, quae absunt, vehementius hominum mentes perturbant. CAESAR, *B. G.* 7, 84.

Weet dat gij, hoe ver ik ook van u vandaan ben, steeds in mijn gedachten aanwezig zijt. — Scite tamen, quamvis longa regione remotus | absim, vos animo semper adesse meo. OVIDIUS, *Tristia* 3, 4, 73.

Afwezigheid nu en dan is in de liefde van goede invloed en houdt haar klaar en stralend. — Absences are a good influence in love and keep it bright and delicate. R. L. STEVENSON, *Virginibus Puerisque* (1891), 21.

Vriendschap en liefde worden vernietigd door lange afwezigheid, doch kunnen door korte versterkt worden. — Friendship, like love, is destroyed by long absence, though it may be increased by short intermissions. DR JOHNSON, *Idler*, No 23.

De afwezigheid is voor de liefde wat de wind is voor het vuur: hij dooft het kleine vuur, wakkert het grote aan. — L'absence est à l'amour ce que le feu est au vent: | il éteint le petit, il allume le grand. BUSSY RABUTIN. — L'absence diminue les médiocres passions et augmente les grandes, comme le vent éteint les bougies et allume le feu. LA ROCHEFOUCAULD, 276. — Afwezigheid versterkt de grote hartstochten en verlost ons van de kleine. COMTESSE DIANE.

Met afwezigheid in de liefde is het als met sommige extracten voor de maag: enkele druppels hebben een wonderlijke uitwerking; een grote hoeveelheid doodt. — Il en est de l'absence en amour comme de certaines liqueurs propres à fortifier l'estomac; quelques gouttes font un effet admirable; la quantité tue. PRÉMONTVAL.

Afwisseling

Verandering van spijs doet eten. SPREEKWOORD.

Ook aanhoudende afwisseling kan eentonig worden. W. C. CAPEL, Dagboek van Florentijn, 39.

Verscheidenheid, ziedaar mijn leus! — Diversité, c'est ma devise! LA FONTAINE, La pâté d'anguille 4.

Afwisseling verheugt. — Varietas delectat. PHAEDRUS 2, prol. 10 — Μεταβολή παρτων γλυκὺν. EURIPIDES, Orestes 234.

Afwisseling is de ware specerij des levens, en geeft het leven geur en smaak. — Variety is the very spice of life, that gives it all its flavour. COWPER, The Task, bk. 11, The Timepiece, 606.

Afwisseling zonder verstrooiing zou voor leren en leven de schoonste zinspreuk zijn. — Abwechslung ohne Zerstreung wäre für Lehre und Leben der schönsten Wahlspruch. GOETHE, Wahlverwandtschaften 2, 7.

Het is met onze geest zó gesteld dat afwisseling meer ontspanning geeft dan rust. — Die Natur des Geistes ist so geartet, dass uns der Wechsel weit mehr Erholung schafft, als die Ruhe. FEUCHTERSLER, Abwechslung ist Erholung. LAZARUS, Ideale Fragen (1885), p. 206.

Algemeen Belang

Met het zogenaamde algemene belang als voorwendsel kan men gaan waarheen men wil. — En prenant pour prétexte le prétendu principe de l'utilité générale, on peut aller où l'on veut. NAPOLEON, Virilités, p. 26.

Ik heb iets in het algemeen belang gedaan. Dus heb ik mijzelve gediend. Verlies deze waarheid nooit uit het oog. — Πεποιηκα τι κοινωνικως ουκουν ωφελημαι. Τοντο ινα αι προχειρον απαντα, και ουδαμουν πανου. MARCUS AURELIUS, XI, 4.

Welbegrepen eigenbelang komt indirect aan het algemene welzijn ten goede. — Self-interest, be it enlightened, works indirectly for the public good. PRESCOTT. — An enlightened self-interest, which, when well understood, they tell us will identify with an interest more enlarged and public. BURKE. — A man, if he be active and energetic, can hardly fail also, be he never so selfish, of benefiting the general public interest. BENJAMIN F. BUTLER.

Alledaagsheid

Er is een trivialiteit die zich openbaart door overgrote fatsoenlijkheid. W. C. CAPEL, Dagboek van Florentijn, 71.

Laat de alledaagsheid van iets geen reden zijn om fouten te begaan of deugden te verwaarlozen. CHINEES SPREEKWOORD.

Men wordt het goede en ook het beste, als het alledaags begint te worden, spoedig zat. — Man wird des Guten und auch des Besten, wenn es alltäglich zu sein beginnt, bald satt. LESSING, Streitschriften, Das Testament Johannis.

Ieder moet een eigen mogelijkheid van hoger leven weten te vinden in de nederige en onvermijdelijke dagelijkse werkelijkheid. Dit is het hoogste levensdoel. — Il faut que tout homme trouve pour lui-même une possibilité particulière de vie supérieure dans l'humble et inévitable réalité quotidienne. Il n'y a pas de but plus noble à notre vie. MAETERLINCK.

Alleenheerschappij

Alleenheerschappij vestigt zich het gemakkelijkst op de bouwvallen van tot handeloosheid ontaarde vrijheid. — Arbitrary power is most easily established on the ruins of liberty abused to licentiousness. WASHINGTON.

Het gevaar der alleenheerschappij ligt niet in de alleenheerser, maar in de duizendtallen van individuen, die zijn macht onder elkaar verdelen en uitoefenen als kleine despoten. — Le danger de l'autocratie ne réside pas dans l'autocrate, mais dans les milliers d'individus se partageant son pouvoir et l'exerçant chacun comme un petit despote. GUSTAVE LE BON.

Zie ook: Dwingelandij.

Altruïsme

Wij verliezen niet, maar winnen als we ons aan elkander geven. VOSMAER.

Wie zich zelfen iets onthoudt, om aan anderen iets te kunnen mededelen, geniet dubbel. HERZEL.

Dit is eerst leven, niet alleen voor zichzelf leven. — Τούτ' εστι το ζην, ουχ εαυτω ζην μονον. MENANDER.

Indien ge voor u zelve leven wilt, moet ge voor uw naaste leven. — Alteri vivas oportet, si vis tibi vivere. SENECA, Epistolae 48, 2.

Verzorg uw tuin, en pluk er de vruchten voor anderen. — Cultive ton jardin et cueilles-en les fleurs pour les autres. PAUL BOURGET.

Een leven, geleefd ten bate van anderen, is altijd een gelukkig leven. — A life, lived for the good of others, is always a happy life. BRADDON.

Ik gevoel, dat het dit is, wat ons staande moet houden in het leven, het gevoel, dat wij niet aan ons zelve behoren, maar aan anderen. COUPERUS.

Uit de hoge mate van zelfzucht bij kinderen blijkt, dat de altruistische neigingen voor een groot deel door aanlering en oefening moeten worden verkregen. WIJNAENDTS FRANCKEN, Sociale Ethiek.

Om in deze wereld niet al te ongelukkig te zijn, moet men alles voor de anderen doen, niets van hen verwachten, en de ogen sluiten voor wat ze niet voor ons doen. — Dans ce monde, pour n'être pas trop malheureux, il faut tout faire pour les autres, n'en rien attendre et fermer les yeux pour ce qu'ils ne font pas pour nous. MME DE BOSSET.

Zie ook: Onbaatzuchtigheid.

Ambacht, zie Ambt.

Ambitie, zie Eerzucht.

Ambt

Twaalf ambachten, dertien ongelukken. SPREEKWOORD.

Men ga in zijn beroep op, niet onder. WIJNAENDTS FRANCKEN.

Voor des mans huis, die een goed ambacht kan, | verschijnt de honger wel, maer blijft er van. HUYGENS.

Overal kan men beneden of boven de plaats staan die men inneemt. A. S. C. WALLIS, De Koning van een Vreugderijk.

Het ambt moet de man zoeken, niet de man het ambt. — The office should seek the man, not man the office. SILAS WRIGHT.

Wie een ambt koopt, moet rechtvaardigheid verkopen. — Chi compra il magistrato, forza è che venda la giustizia. SPREEKWOORD.

Ik heb hier slechts een ambt, en geen mening. — Ich hab' hier bloss ein Amt und keine Meinung. SCHILLER, Wallensteins Tod 1, 5.

Wien God een ambt geeft, dien geeft Hij ook het verstand. — Wem Gott ein Amt gibt, dem gibt er auch Verstand. SPREEKWOORD.

Ik weet de man van zijn ambt te onderscheiden. — Ich weiss den Mann von seinem Amt zu unterscheiden. SCHILLER, Piccolomini 2, 7.

Het is niet altijd goed om een hoog ambt te bekleden. — Il n'est pas toujours bon d'avoir un haut emploi. LA FONTAINE, Fables 1, 4.

Minacht uw positie niet: het is daar, dat ge moet handelen, lijden, en overwinnen. — Ne méprise pas ta situation; c'est là, qu'il faut agir, souffrir et vaincre. H. J. AMIEL.

Nooit heeft iemand macht, door misdrijf verworven, met deugd uitgeoefend. — Nemo enim unquam imperium, flagitio quaesitum, bonis artibus exercuit. TACITUS, Hist., 1, 36.

Bekleedt gij een laag ambt, doe het zo dat gij het ambt verheft tot de hoogte van uw persoonlijkheid; bekleedt gij een hoog ambt, doe het zo dat gij uw persoonlijkheid verheft tot de hoogte van uw ambt. MR C. BAKE (Meester Constantijn).

De zwakheid te hebben om te menen dat men boven zijn ambt staat, is een zeker middel om er onder te staan. — Avoir la faiblesse de se croire supérieure à sa profession, c'est le sûr moyen d'être au-dessous. VOLTAIRE.

Het is gemakkelijker, de tevredenheid van zijn superieuren te verwerven, dan van zijn ondergeschikten. — Es ist leichter, die Zufriedenheit seiner Vorgesetzten zu erringen, als die der Untergebenen. FLIEGENDE BLÄTTER.

Ook het schijnbaar nietigste bedrijf kan door de geest, die het bezielt, geadeld worden. — Auch die scheinbar niedrigste Beschäftigung kann durch den Geist, der sie belebt, geadelt werden. OSKAR VON REDWITZ, Hymnen (1885).

Laat steeds uw licht schijnen; doch zorg, dat uw schaduw niet op een uwer superieuren valle. — Lass dein Licht immerhin leuchten; doch sieh' zu, dass dein Schatten nicht auf einen deiner Vorgesetzten fällt. FLIEGENDE BLÄTTER.

Elke keer als ik een ledige plaats bezet, maak ik honderd ontevreden en één ondankbare. — Toutes les fois que je donne une place vacante, je fais cent mécontents et un ingrat. LODEWIJK XIV (Voltaire, Siècle de Louis XIV, IV, 26).

Men kent de waarde van een mens aan de weerstand, die hij biedt aan de ambtelijke verwording. — On reconnaît la valeur d'un homme à la résistance qu'il oppose à la déformation professionnelle. BERN. HALDA, Maximes (1931), p. 80.

In goed geregeerde staten worden de ambten van mensen, in slecht geregeerde de mensen van ambten voorzien. — In gut regierten Staaten werden die Ämter mit Leuten, in schlecht regierten die Leute mit Ämtern versehen. FLIEGENDE BLÄTTER.

Uit de geschiktheid in het particuliere leven te besluiten tot bekwaamheid voor een openbaar ambt, dat is een verkeerde gevolgtrekking maken. — De conclure, par la suffisance d'une vie particulière, quelque suffisance à l'usage public, c'est mal conclure. MONTAIGNE, Essais 3, 9.

In iedere positie zij men wat men moet zijn, voordat men tracht meer te zijn: zo doen de meesters en het is het teken van ware superioriteit. — Qu'on soit d'abord ce qu'on doit être dans chaque position donnée, avant de chercher à être plus: c'est la méthode des maîtres et le signe de la vraie supériorité. AMIEL.

Het komt er niet op aan, op welke post wij geplaatst zijn, doch op de wijze, waarop wij onze taak vervullen. — Whatever high station you may be placed in by fortune, remember this, that God will not estimate you by the office, but by the manner in which you fill it. CHANNING. — Whatever our place, allotted to us by Providence, that for us is the post of honor and duty. God estimates us not by the position we are in, but by the way in which we fill it. T. EDWARDS.

Om een openbaar ambt glansrijk te bekleden, heeft men een zeker aantal goede en ... slechte eigenschappen nodig. — Um ein öffentliches Amt glänzend zu verwalten, braucht man eine gewisse Anzahl guter und ... schlechter Eigenschaften. EBNER-ESCHENBACH.

De openbare ambten hebben verleidingen, onbekend in het particuliere leven, en mensen, tot dusverre voor onkreukbaar gehouden, kunnen ze niet altijd weerstaan. — Les fonctions publiques ont des tentations inconnues à la vie privée et auxquelles ne résistent pas toujours des hommes réputés jusque-là impeccables. VERSIOT.

Men moet de mensen aan de ambten geven, en niet de ambten aan de mensen. — Dar si denno gli uomini a gli uffici, | e non gli uffici a gli uomini. TRISSINO, *L'Italia liberata da' Goti*, 14 (ook aan Paus Adriaan VI toegeschreven). — Man soll Dienste und Ämter mit Leuten und nicht die Leute mit Diensten und Ämtern versehen. AUGUST V. SACHSEN bij Zinkgref, *Apophth.* 1, p. 105.

Ambteloos

Als ondeugd heerst, en slechten de baas zijn, is de plaats der eer een ambteloos bestaan. — When vice prevails, and impious men bear sway, | the post of honour is a private station. ADDISON, *Cato* 4, 4.

Ambtenaar

Men bezicht amptenaers, doch magh 'er niet op bouwen. VONDEL, *Zungchin* 646.

De ambtenaren zijn als de boeken in een kast: de hoogst geplaatste dienen het minst. — Les fonctionnaires sont comme les livres d'une bibliothèque: les plus haut placés sont ceux qui servent le moins. PAUL MASSON († 1896).

Anarchie

Geen groter kwaad dan anarchie. — *Αναρχίας δε μέγιστον οὐκ ἔστιν κακόν*. SOPHOCLES, *Antigone* 672.

Tirannie en anarchie zijn nooit ver van elkaar af. — Tyranny and anarchy are never far asunder. BENTHAM.

Anarchie voert altijd tot absolute heerschappij. — L'anarchie ramène toujours au pouvoir absolu. NAPOLEON, *Virilités* p. 76.

Waar een ieder doen kan wat hij wil, kan niemand doen wat hij wil; waar geen heer is, is iedereen heer; waar iedereen heer is, is iedereen slaaf. BOSSUET.

Anarchie is het zekere gevolg van tirannie: want geen macht, die niet door wetten wordt begrensd, kan ooit door haar beschermd worden. — Anarchy is the sure consequence of tyranny; for no power that is not limited by laws can ever be protected by them. MILTON.

Ander

Ik ben ervan overtuigd: men mint niet alleen, maar men haat ook zichzelf in anderen. LICHTENBERG.

Verwacht van een ander, wat gij een ander hebt gedaan. — Ab alio expectes, alteri quod feceris. PUBLILIUS SYRUS.

Ik heb als beginsel genomen, nooit door anderen te laten doen wat ik zelf kon doen. — J'ai eu pour principe de ne jamais faire par autrui ce que je pouvais par moi-même. MONTESQUIEU, *Pensées* diverses.

Het graan op een anders akker staat altijd weliger, buurmans vee heeft altijd grotere uiers. — Fertiliior seges est alienis semper in agris, | vicinunquae pecus grandius uber habet. OVIDIUS, *Ars Am.* 2, 340. — Aliena nobis, nostra plus allis placent. PUBLILIUS SYRUS.

Ieder heeft zijn opvattingen, beginselen en gebreken, en men moet zich weinig om die van anderen bekommeren, daar men zoveel aanleiding heeft, zich met zichzelf bezig te houden. — Chacun a ses vues, ses principes, ses défauts et il faut peu s'occuper de ceux d'autrui, ayant tant de matière de s'occuper en soi-même. NICOLE († 1695).

Veel genoeg en ongenoeg komt voort uit de vermoedens, die men koestert over de gedachten van anderen; wij allen genieten lof die wij niet horen, en lijden onder minachting die wij niet zien. — Much of the pain and pleasure of mankind arises from the conjectures which every one makes of the thoughts of others; we all enjoy praise which we do not hear, and resent contempt which we do not see. DR JOHNSON, *Idler*, nr 103.

Anekdote

Een enkele anekdote over een mens is een boekdeel met levensbijzonderheden waard. — One anecdote of a man is worth a volume of biography. CHANNING.

Een enkele anekdote kan opeens een karakter aan het licht brengen; de levensbeschrijving heeft haar vergelijkende ontleedkunde, en een gezegde of gevoelen stelt de kundige hand in staat het geraamte te construeren. — Occasionally a single anecdote opens a character; biography has its comparative anatomy, and a saying or a sentiment enables the skilful hand to construct the skeleton. WILLMOTT.

De ware aard van een mens is uit drie treffende anekdoten uit zijn leven misschien met gelijke zekerheid op te maken als de oppervlakte van een driehoek uit de ligging van zijn hoekpunten. — Das Wesen eines Menschen lässt sich durch drei schlagkräftige Anekdoten aus seinem Leben vielleicht mit gleicher Bestimmtheit berechnen, wie der Flächeninhalt eines Dreiecks aus dem Verhältnis dreier fixer Punkte zueinander, deren Verbindungslinien das Dreieck bilden. ARTHUR SCHNITZLER, *Buch der Sprüche*, p. 95.

Angst, zie Vrees.

Angstvalligheid

Wanneer men veel angstvallige mensen heeft gezien, komt men er toe zich met droefheid af te vragen, of de wijsgerige bespiegeling niet een ziekte is van de menselijke geest. — Quand on a vu beaucoup de scrupuleux, on en arrive à se demander avec tristesse si la spéculation philosophique n'est pas une maladie de l'esprit humain. P. JANET, Les obsessions et la psychasthénie I.

Antipathie, zie Afkeer.

Antwoord

Geen antwoord is ook een antwoord. SPREEKWOORD.

Het antwoord aan dwazen is: zwijgen. ARABISCH SPREEKWOORD.

Het antwoord van een man is de daad! — Des Mannes Antwort ist die That! EICHENDORFF, Freier 1, 1.

Iets anders is het: op iets antwoorden, iets anders: iets beantwoorden. — Ein anderes ist: auf etwas antworten, ein anderes: etwas beantworten. LESSING, Eine Duplik.

Wanneer men om een antwoord verlegen is, zegt men graag: dat is niet het zelfde. — Lorsqu'on ne sait que répondre, on dit volontiers: ce n'est pas la même chose. HENRY MARET († 1917).

Het getuigt van weinig geest, antwoorden te vinden op vragen, waar geen antwoord op is. — C'est avoir bien peu d'esprit que de trouver des réponses à ce qui n'en a point. FONTENELLE, La pluralité des mondes, cinquième soir.

Die man moet wel een grote domoor zijn, want hij weet een antwoord op alles wat men hem vraagt. — Il faut que cet homme-là soit un grand ignorant, car il répond à tout ce qu'on lui demande. Anonymus bij VOLTAIRE, Dict. Philos., art. Annales.

Applaus, zie Bijval.

Arbeid

Arbeid is het voedsel van edele geesten. SENECA.

Een zegen is verborgen in ieder eerlijk werk. TEN KATE.

Werken is bidden. — Laborare est orare. MIDDELEEUWS SPREEKWOORD.

Arbeid, heilige wet der wereld! — O travail, sainte loi du monde! LAMARTINE.

Werk terwijl ge leeft en leef terwijl ge werkt. DE ZAKENWERELD, 1980, p. 1293.

Na gedane arbeid is het goed rusten. — Acti labores iucundi. SPREEKWOORD.

Arbeid is vrijheid. — Le travail, c'est la liberté. PAYOT, L'Éducation de la Volonté.

Wil iemand niet werken, dan zal hij ook niet eten. — *Εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μὴδε ἐσθίτω.* II THESS. 3, 10.

Men moet zijn tuin bewerken. — Il faut cultiver son jardin. VOLTAIRE, Candide, chap. 30.

Geen dag is lang, voor iemand die werkt. — Nullus agendi dies longus est. SENECA, Ep. 122, 4.

Onze beschermengel heet Arbeid. — Notre ange gardien s'appelle le travail. A. PIEDAGNEL.

De arbeid zelf is een genot. — Labor est etiam ipsa voluptas. MANILIUS, Astronomica 4, 155.

Onverdroten arbeid overwint alles. — Labor omnia vincit | improbus. VERGILIUS, Georgica 1, 145.

Weinig arbeid geeft iemand veel eigenliefde, veel arbeid een zeer grote bescheidenheid. BALZAC.

Door het werk leert men werken. — Durch Arbeit lernt man arbeiten. FREDERIK I VAN PRUISEN.

O, laat ons onze bezigheden beminnen! — Oh, let us love our occupations! DICKENS, The Chimes, 2.

Werk is het beste om te maken dat men van het leven gaat houden. ZAKENWERELD-EPIGR. p. 26.

Altijd aan 't werk zijn is het enige middel om onze ziel in gezondheid te bewaren. SHAFTESBURY.

Arbeid is de enige verlossing in deze wereld. — Arbeit ist die alleinige Erlösung auf dieser Erde. FR. LISZT.

Eerlijke arbeid heeft een liefelijk gelaat. — Honest labour bears a lovely face. R. DEKKER, Patient Grissell 1, 1.

Arbeid is vaak de vader van het genoegen. — Le travail est souvent le père du plaisir. VOLTAIRE, Discours, nr 4.

Onder enige vorm, welke dan ook, zal het recht op arbeid voor iedere mens moeten worden erkend. PROF. QUACK.

De arbeid heeft bittere wortels, doch zoete vruchten. — Arbeit hat bittere Wurzel, aber süsse Frucht. SPREEKWOORD.

Ernstige arbeid verzoent ten slotte altijd met het leven. — Ernste Tätigkeit söhnt zuletzt immer mit dem Leben aus. JEAN PAUL.

Om te kunnen handelen moeten wij allen de bezigheid, die de onze is, als belangrijk en goed beschouwen. TOLSTOI, Opstanding.

De vrucht van de arbeid is het zoetste van alle genoogens. — Le fruit du travail est le plus doux des plaisirs. VAUVENARGUES, 200.

Werk! Alleen in zijn werken voelt de mens dat hij iets is. — Wirke! Nur in seinen Werken | kann der Mensch sich selbst bemerken. RÜCKERT.

Ploeg diep, terwijl de luilakken slapen. — Plough deep while sluggards sleep. FRANKLIN, *Poor Richard*.

De ziel des mensen groeit niet van het loon, maar van de arbeid die het loon verdiende. CARLYLE.

De arbeid is de hoogste openbaring der liefde. — Le travail est la manifestation la plus sublime de l'amour. RODIN.

Dagen van arbeid! De enige dagen, dat ik geleefd heb. — Jours de travail! Seuls jours où j'ai vécu! MUSSET, *Nuit d'octobre*.

Het ware loon van de arbeid is in vrede te leven. — Le vrai prix du travail n'est que de vivre en paix. VOLTAIRE, *Épître 108*.

Het leven schenkt de stervelingen niets zonder zware arbeid. — Nil sine magno | vita labore dedit mortalibus. HORATIUS, *Satirae I*, 9, 59.

Arbeid is niets dan opfrissing van de rust. — Labour is but refreshment from repose. JAMES MONTGOMERY, *Greenland (1827)*, canto 2.

Arbeid is steeds de weg naar voorspoed en er is geen andere. — Labour is still the road to prosperity, and there is no other. BENJAMIN FRANKLIN.

Arbeid is balsem voor het bloed, arbeid is de bron der deugd. — Arbeit ist des Blutes Balsam, | Arbeit ist der Tugend Quell. HERDER, *Cid 3*, nr 48.

Waarom zoekt gij de rust, daar gij tot werken geboren zijt? — Quid quaeris quietem, quum natus sis ad laborem? THOMAS À KEMPIS, *Im. Chr. 2*, 10, 1.

Bij een goed gesprek schiet de arbeid vrolijk op. — Wenn gute Reden sie begleiten, | dann fließt die Arbeit munter fort. SCHILLER, *Lied v. d. Glocke*.

Nooit iets met een halve hand aan te vatten, nooit enig werk gering te achten, dat is de gulden levensregel geweest, waarnaar ik mij heb gericht. DICKENS.

Werken is het leven met een bestendige inhoud van vreugde vullen. — Arbeiten heisst das Leben mit einem ständigen Inhalt von Freuden füllen. BLÜTHGEN.

Werk, span u in! Dat is 't kapitaal dat u 't minst in de steek laat! — Travaillez, prenez de la peine, c'est le fonds qui manque le moins. LA FONTAINE, *Fables 5*, 9.

Hoe hoger de beschaving, des te eervoller wordt de arbeid. — Je höher die Cultur, desto ehrenvoller wird die Arbeit. ROSCHER, *Grundl. d. National-ökonomie*.

De arbeid is datgene, wat het leven nog het minst verslijt. — J'ai compris de bonne heure que le travail est encore ce qui use le moins la vie. MME SWETCHINE.

Wie zijn werk niet met vreugde verricht, is niet waard dat hij werk heeft. — Wer seine Arbeit nicht mit Freuden tut, ist nicht wert, dass er eine hat. LHOTZKY.

Ieder moet trachten in zijn werk het middelpunt zijns levens te vinden, om vandaar straalvormig uit te kunnen groeien, zover het mogelijk is. RAINER MARIA RILKE.

Arbeid is het eerlijke en algehele aanwenden van onze geestelijke en lichamelijke krachten tot het welzijn van onze naasten en van onszelf. — KARDINAAL MANNING.

Werkdagen vol moeite en inspanning zijn de beste van alle feestdagen. — Arbeitstage | voll rüstiger Plage | sind die besten | von allen Festen. FRIEDA SCHANZ, *Spruchstrophen*.

Gezegende arbeid! als gij Gods vloek waart, hoe moest dan eerst Zijn zegen zijn! — Blest work! If ever thou wert curse of God, | what must His blessing be! J. B. SELKIRK.

Als ik naar hartelust kan werken ben ik gered. Werken, dat is het enige geneesmiddel: men moet doorgaan, doorgaan, tot men niet meer kan. ELEONORA DUSE, *brief van 1904*.

Werken en streven | is 't geen God gebod; | arbeid is leven, | en nietsdoen de dood. — Schaffen und Streben | ist Gottes Gebot. | Arbeit ist Leben, | Nichtstun der Tod. BENEDY.

Als een man liefde voelt voor zijn werkkring, afgescheiden van succes en roem, hebben de Goden hem geroepen en is hij de meest benijdenswaardige der stervelingen. STEVENSON.

De matigheid en het werk zijn de twee ware geneesmiddelen van de mens. — La tempérance et le travail sont les deux vrais médecins de l'homme. ROUSSEAU, *Émile*, livre 1.

Waarom heeft geen godsdienst als eerste gebod: Gij zult werken!? — Warum hat keine Religion vor allem andern das Gebot: du sollst arbeiten!? BERTH. AUERBACH, *Auf der Höhe*.

Slechts in de arbeid woont de vrede, | en in de moeite woont de rust. — Nur in der Arbeit wohnt der Frieden | und in der Mühe wohnt die Ruh! THEOD. FONTANE, *Gedichte*.

Bij het werk, dat wij ernstig voorbereiden, past wel een ernstig woord. — Zum Werke, das wir ernst bereiten, | geziemt sich wohl ein ernstes Wort. SCHILLER, *Lied v. d. Glocke*.

Werk trouw, en de helft van het u beschoren leed gaat als blind aan u voorbij. — Arbeite treu, und die Hälfte der dir bestimmten Leiden geht wie blind an dir vorüber. OTTO V. LEIXNER.

Slechts hij kent het geluk van de arbeid, die door de arbeid het loon vergeet. — Der kennt nur der Arbeit Glück, | der um der Arbeit willen | den Lohn der Arbeit ganz vergass. FRIEDA SCHANZ.

De arbeid bevrijdt ons van drie grote rampen: de verveling, de ondeugd, en de armoede. — *Le travail éloigne de nous trois grands maux: l'ennui, le vice, et le besoin.* VOLTAIRE, *Candide*.

Dit is de grote leus van deze tijd: arbeid, altijd arbeid, nogmaals arbeid. — *C'est la grande formule moderne: du travail, toujours du travail, et encore du travail.* GAMBETTA, rede van 24 juni 1872.

Arbeid en vlijt, dat zijn de vleugels, die over stroom en heuvel voeren. — *Arbeit und Fleiss, das sind die Flügel, | so führen über Strom und Hügel.* JOH. FISCHART, *Glückhaft Schiff von Zürich*.

Laat ons werken zonder redeneren; het is de enige wijze om het leven draaglijk te maken. — *Travaillons sans raisonner; c'est le seul moyen de rendre la vie supportable.* VOLTAIRE, *Candide*.

De mens is mooi als hij werkt, bijna altijd lelijk als hij zich vermaakt. — *L'homme est beau quand il travaille; il est presque toujours laid quand il s'amuse.* L. ARRÉAT, *Réfl. et Max.* (1911), p. 18.

Hij moet gezegend zijn, die van de arbeid zijner handen leeft. — *An allem Ort und Ende | soll der gesegnet sein, | den Arbeit seiner Hände | ernähret still und fein.* FRIDERICUS, *Ehren-Liedlein von 1614*.

Arbeid verzoet het leven t'allen tijd, | maar niet elk is een vriend van zoetigheid. — *Arbeit versüsst das Leben zu allen Zeiten, | Aber nicht jeder ist Freund von Süßigkeiten.* E. HUGO, *Gedichte*.

De arbeid is een vergetelheid, maar een werkzame vergetelheid, die past bij een sterke geest. — *Le travail est un oubli, mais un oubli actif, qui convient à une âme forte.* A. DE VIGNY, *Journal d'un Poète*, 1836.

Op arbeid en activiteit zij al het streven gericht. Voor het genot zorgt de natuur. — *Auf Tätigkeit und Wirkung sei der Mensch mit allen seinen Bestrebungen gerichtet. Für den Genuss sorgt die Natur.* HEBBEL.

Arbeid is het toverwoord, arbeid is de ziel van het geluk, arbeid is de toevlucht van de vrede. — *Arbeit ist das Zauberwort, | Arbeit ist des Glückes Seele, | Arbeit ist des Friedens Hort.* H. SEIDEL, *Hymne der Arbeit*.

Arbeid en genot, van zo geheel verschillende aard, zijn door een soort natuurlijke band aan elkander verbonden. — *Labor voluptasque, dissimillima natura, societate quadam inter se naturali sunt iuncta.* LIVIUS 5, 4.

Werkt, zo lang kracht en leeftijd het toelaten: spoedig genoeg zal met zwiigende tred de kromme ouderdom komen. — *Dum vires annique sinunt, tolerare labores: iam veniet tacito curva senectapede.* OVIDIUS, *Ars Am.* 2, 669.

Vreugde in het werk kan zonder gerechtvaardigde trots daarop niet duurzaam bestaan. — *Freude an der Arbeit kann ohne den berechtigten Stolz auf dieselbe nicht dauernd bestehen.* MORITZ LAZARUS, *Tonger, Walten u. Werken*.

Het laatste, wat men vindt, als men een werk doet, is dat men te weten komt, waarmee men had moeten beginnen. — *La dernière chose qu'on trouve en faisant un ouvrage est de savoir celle qu'il faut mettre la première.* PASCAL, *Pensées*.

Doe uw werk met heel uw wezen, dan is elke arbeid van gelijke waarde. De arbeid van de één is niet meer, niet hoger dan die van de ander door het onderwerp, maar door de wijze, waarop de arbeid wordt verricht. MR H. ASSER.

Wij moeten zo bezig zijn, dat wij geen tijd hebben er over na te denken of wij gelukkig zijn. Uw eigen arbeid, naar behoren volbracht, heeft een oneindige interesse, een voortdurende ontroering, die niets anders u bezorgen kan. DOROTHY DIX.

Met de arbeid is het als met het bidden: wil het ons helpen, dan moeten wij er aan geloven. — *Mit der Arbeit ist's wie mit dem Beten; — wenn sie uns helfen soll — müssen wir daran glauben.* BAER-OBERDORF, *Wetterleuchten* (1909), p. 25.

De wereld is een kraam, en heeft een hele boel koopwaar: tegen arbeid is ze te koop en met vlijt kunt gij ze krijgen. — *Die Welt ist wie ein Kram, hat Waren ganze Haufen: | um Arbeit stehen sie feil, | und sind durch Fleiss zu kaufen.* LOGAU.

De arbeid openbaart de mens zijn waardigheid en tevens de waarde van al wat moeite kost. — *Le travail est un grand révélateur. Il révèle à l'homme sa dignité, en même temps il lui révèle la valeur de tout ce qui a coûté de la peine.* C. WAGNER.

Arbeid maakt het leven zoet, maakt het nooit tot last, slechts hij, die de arbeid haat, heeft kommer. — *Arbeit macht das Leben süß, | macht es nie zur Last, | der nur hat Bekümmernis, | der die Arbeit hasst.* GOTTF. WILH. BURMANN, *Lob der Arbeitsamkeit*.

Niet vreugde of smart is onze bestemming, doch werken, opdat wij morgen wat verder zijn dan heden. — *Not enjoyment and not sorrow, | is our destined end or way; | but to act that each tomorrow | find us farther than to-day.* LONGFELLOW, *A Psalm of Life*.

Beschouw uw werk niet als een domme plicht. Wilt gij, zo kunt gij het belangwekkend maken. Leg uw hart er in. — *Do not look on your work as a dull duty. If you choose you can make it interesting. Throw your heart into it.* LUBBOCK, *The Use of Life*, ch. 13.

Slechts arbeid verlost ons van gebrek aan levenslust: hij geeft het uur een doel aan, ook al heeft het leven er geen. — *Nur Arbeit hebt dich sanft hinweg | aus dumpfen Weltverneinen; | sie gibt der Stunde einen Zweck, | hat auch das Leben keinen.* OSCAR BLUMENTHAL.

Wij kunnen ons leven vergroten en het met licht en liefde vullen, alleen door te werken, vrij van nijd, voor ons dagelijks brood. — Nous pouvons agrandir la vie, | l'emplir de lumière et d'amour. | Rien qu'en travaillant, purs d'envie, | à notre pain de chaque jour. V. DE LAPRADE.

Men kan arbeid in 't kort verdelen in positieve en negatieve arbeid: positieve, die leven brengt; negatieve, die de dood brengt. — Labour may be shortly divided into positive and negative labour: positive, that which produces life; negative, that which produces death. RUSKIN.

Wilt gij vrij en sterk zijn, werk! Wilt gij geëerd zijn, werk! Wilt gij uw trots, vreugde, en gezondheid behouden, werk! — Si tu veux être libre et fort | travaille! | Si tu veux être respecté, | travaille! | Si tu veux garder ta fierté, | ta belle humeur et ta santé, | travaille! XAVIER PRIVAS.

Geen grotere zegen voor de mens dan de vloek van het Paradijs: in het zweet uws aanschijns zult gij brood eten. — Es gibt keinen grösseren Segen für den Menschen als den Fluch des Paradieses: im Schweiss deines Angesichtes sollst du dein Brot essen! WEBER, Demokritos.

De arbeid is wat de mensen gelukkig maakt, die, eerst het goede scheppend, weldra zelfs kwaad, door goddelijke kracht, in goed verandert. — Die Tätigkeit ist, was den Menschen glücklich macht, | die, erst das Gute schaffend, bald ein Übel selbst durch göttlich wirkende Gewalt in Gutes kehrt. GOETHE.

Willen wij van het leven genieten, dan moeten we werken, werken met een wil, werken met een onverzadiglijke begeerte, met hartstocht voor het werk. — If we wish to enjoy life, we must work and work with a will, work with an insatiable appetite and passion for work. NEW-YORK BUSINESS CALENDAR.

Lichaamsarbeid bevrijdt ons van geestesleed; dit is het wat de armen gelukkig maakt. — Le travail du corps délivre des peines de l'esprit et c'est ce qui rend les pauvres heureux. LA ROCHEFOUCAULD, Suppl. 3, 2. — Le laboureur a trouvé dans le travail de ses mains la paix et la satiété, qui fuient l'orgueil des grands. VAUVENARGUES.

De tijd, zo kortstondig, heeft een traagheid, die iemand stervensmoede maakt, wanneer de ledige ziel de ogenblikken telt. Het werk echter geeft de tijd vleugels. — Ce temps si court, a des langueurs mortelles, | quand l'âme oisive en compte les instants: | c'est le travail qui lui donne des ailes. MARMONTEL, Les Charmes de l'Étude.

Arbeid is aangenamer dan genot; hij houdt de gehele geest, de gehele menselijke natuur voortdurend en dieper bezig. Maar het heeft er de schijn niet van. — Business is really more agreeable than pleasure; it interests the whole mind, the aggregate nature of man more continuously, and more deeply. But it does not look as if it did. BAGEHOT, Engl. Constitution (1867), 117.

Het blijft — niet een zedelijk vermanende voor- spiegeling, maar een psychologisch feit, dat de arbeid te meer voldoening schenkt naarmate hij meer vrucht draagt; maar niet minder, dat die vruchten te meer gewaardeerd worden, naarmate zij meer arbeid en inspanning gekost hebben gelijk ook de genietingen die langs die weg verkregen werden, het diepst in het geheugen gegrift blijven. WIJNAENDTS FRANCKEN, Sociale Ethiek.

Het is niet waar, dat de arbeid aan de mensen als straf voor de zonde is opgelegd; het is integendeel een eer, een adel, het kostbaarste goed, de vreugde, de gezondheid, de kracht, de ziel der wereld zelf, die altijd de toekomst baart en schept. — Il n'est pas vrai que le travail soit imposé aux hommes en châtiment du péché; il est au contraire un honneur, une noblesse, le plus précieux des biens, la joie, la santé, la force, l'âme même du monde, qui toujours est en labeur, en création du futur. ZOLA, Fécondité 746.

Het ware wezen van de arbeid is geconcentreerde energie; mensen, die deze van nature in hoge graad hebben, zijn onafhankelijk van de vormen en gewoonten en kunstmiddelen, waardoor minder geschikte en actieve mensen aan hun werk worden gehouden. — The real essence of work is concentrated energy, . . . people who really have that in a superior degree by nature, are independent of the forms and habits and artifices by which less able and active people are kept up to their labours. BAGEHOT, Biogr. Studies (1914), 370.

Zie ook: Gebed, Inspanning, Vlijt, Volharding, Werk.

Arbeider

De arbeider is zijn loon waard. — Αξιος γαρ ο εργατης του μισθου αυτου εστι. LUCAS 10, 7.

Het hart van de arbeider groeit niet van het loon, maar van de arbeid, die het loon verdient. MULTATULI, Max Havelaar.

Geef de arbeider het recht op arbeid, zolang hij gezond is, verzeker hem verpleging als hij ziek is, waarborg hem een goede verzorging als hij oud is. BISMARCK 1878 (Domela Nieuwenhuis, Het Socialisme, p. 346).

Werkstaking, wanneer er werk is, en werk eisen, hetwelk er niet is, ziet daar de ongelukspolen, waartussen de arbeiders zich dreigend leren bewegen, om tot het besef te komen, dat ook van een burgerij het geluk niet is af te dwingen. BOLAND, Spr. I, 798.

Arbeidsverdeling

Door arbeidsverdeling zegeviert de zaak en verliest de mens. — Durch Teilung der Arbeit siegt die Sache und unterliegt der Mensch. LAZARUS, Sprüche (1899), nr 18.

Waar is de hulp tegen dit voortwoekerende beginsel der arbeidsverdeling? — Wo ist die Hülfe gegen dieses fortwuchernde Prinzip der Teilung der Arbeit? LAZARUS, Sprüche (1899), nr 19.

Argument

Ik ken argumenten, die zó onweerstaanbaar zijn, dat zij slechts verbitteren, niet overtuigen. OTTO WEISS.

De doortraptste wijze van een zaak te benadelen, is haar opzettelijk met valse argumenten verdedigen. NIETZSCHE.

Er zijn mensen, die men overtuigt met verheven gebaren, maar die men wantrouwend maakt met argumenten. NIETZSCHE.

Het argument van de sterkste is steeds het beste. — *La raison du plus fort est toujours la meilleure.* LA FONTAINE, Fab. 1, 10.

Goede argumenten moeten voor betere wijken. — *Good reasons must, of force, give place to better.* SHAKESPEARE, Julius Caesar 4, 3.

Tegenover het domme gezicht is de gebalde vuist het enige argument. — *An die dumme Stirn gehört als Argument die geballte Faust.* NIETZSCHE.

Het getuigenis der natuur is sterker dan het argument der geleerdheid. — *Validius est naturae testimonium quam doctrinae argumentum.* ST. AMBROSIIUS.

Een goed argument heeft, om begrepen te worden, nooit meer dan een enkel woord nodig, als men er goed van doordrongen is. — *Une bonne raison, pour se faire comprendre, n'a jamais besoin que d'un mot, si on la sait bien.* JOUBERT 8, 46.

Een nietig argument belet ons vaak om een verheven waarheid te aanvaarden: het is de zandkorrel in het oog, die ons belet te zien. — *Un mince argument nous empêche souvent à admettre une vérité sublime: c'est un grain de sable dans l'œil, qui nous voile la lumière.* PETIT-SENN.

Sommigen zijn even bot in het erkennen van een argument als in het begripen van een geestigheid. Men kan het met geen hamer in hun hoofd drijven. — *There are some people as obtuse in recognizing an argument as they are in appreciating wit. You couldn't drive it into their heads with a hammer.* DOUGLAS JERROLD.

Ik sta veel minder vijandig tegenover valse meningen dan tegenover valse argumenten waarmee men ze bestrijdt, of die men gebruikt om de waarheid te ondersteunen. — *Je suis bien moins ennemi des fausses opinions que des mauvaises raisons par lesquelles on les combat, ou qu'on emploie à soutenir la vérité.* PRÉMONTVAL († 1764).

Zwakke argumenten, hoe nietig ook, zijn vaak moeilijk te weerleggen. Het is moeilijk met een zwaard een kussen te doorklieven. — *Weak arguments are often thrust before my path; but although they are most unsubstantial, it is not easy to destroy them. There is not a more difficult feat known than to cut through a cushion with a sword.* WHATELY.

Het degelijkste argument brengt niet meer overtuiging in een leeg hoofd dan het meest oppervlakkige geteem, evenals een veder en een goudstuk in het luchtledige even snel vallen. — *The soundest argument will produce no more conviction in an empty head than the most superficial declamation, as a feather and a guinea fall with equal velocity in a vacuum.* COLTON.

Vaak is een argument goed, niet omdat het dwingend is, maar om zijn dramatische kracht, omdat het in karakter overeenkomt met degeen die het aanvoert en uit zijn diepste wezen voortkomt. Want er zijn argumenten *ex homine* (uit de mens), evenzeer als argumenten *ad hominem* (tot de mens). — *Souvent une raison est bonne non comme concluante, mais comme dramatique, parce qu'elle a le caractère de celui qui l'allègue, et qu'elle naît de son propre fonds; car il y a des arguments ex homine, comme il en est ad hominem.* JOUBERT 8, 47.

Zie ook: Overtuigen, Redeneren, Redetwist.

Argwaan, zie Achterdocht.

Aristocratie

Wee de aristocratie, die haar oude titels beschouwt als een recht op rust. — *Malheur à l'aristocratie qui envisage ses vieux titres comme un droit au repos.* RENAN.

De aristocratie heeft drie treden: de tijd van persoonlijk overwicht, de tijd van voorrechten, en de tijd van ijdelheden. Van de eerste overgegaan, onttaardt zij op de tweede, en sterft op de derde. CHATEAUBRIAND.

Het wezen der aristocratie bestaat hierin, de bron der eer van de levenden naar de doden over te brengen. — *The essence of an aristocracy is to transfer the source of honour from the living to the dead.* W. E. HARTPOLE LECKY, Nationalism in Europe, (1865), 1, 4.

De aristocratieën hebben verschillende vormen aangenomen: geboorte, talent, of fortuin; maar de wereld heeft er nooit buiten gekund. — *Les aristocraties ont pris des formes diverses: naissance, talent ou fortune, mais le monde ne s'en est jamais passé.* GUSTAVE LE BON.

Bij de volkeren en in revoluties bestaat de aristocratie altijd. Vernietigd in de adel, neemt ze terstond haar intrek in de rijke en machtige huizen der gegoede burgerij; ook daar vernietigd, komt ze wederom boven en neemt haar toevlucht bij de leiders der werkplaatsen en van het volk. — *Chez les peuples, et dans les révolutions, l'aristocratie existe toujours; la détruisez-vous dans la noblesse, elle se place aussitôt dans les maisons riches et puissantes du tiers-état; la détruisez-vous dans celles-ci, elle surnage et se réfugie dans les chefs-d'ateliers et du peuple.* NAPOLEON, Virilités, p. 77.